

Oponentský posudek na soubor prací v rámci profesorského řízení v oboru Pedagogika
Doc. PhDr. Josef Malach, CSc.

Pracoviště: Pedagogická fakulta OU, Katedra pedagogiky a andragogiky, Ostrava

Považuji za důležité hned v úvodu oponentského posudku konstatovat, že z předloženého spisového materiálu - žádosti o jmenování profesorem - jednoznačně vyplývá, že se pan doc. Josef Malach dlouhodobě a systematicky věnuje několika významným odborně-vědeckým tématům nejen na tuzemském poli, ale i v rovině mezinárodních kontextů. Témata jeho odborného zaměření jsou prezentována v řadě monografií, v učebnicích, skriptech, v mnohých našich i zahraničních odborných časopisech, ale i na tuzemských a na mezinárodních konferencích. Uchazeč realizoval řadu zásadních výzkumů v rámci projektů, které měly a mají vysokou odbornou, teoretickou i aplikační úroveň. Jejich úspěšné obhajoby dokumentují nejen vědeckou, ale i manažerskou kompetentnost. Pedagogická, vědecká i publikační činnost vychází z multidimenzionálního a multidisciplinárního přístupu k řešení autorem sledovaných odborných témat.

Pedagogický přínos doc. Josefa Malacha

Analýza vědecko-metodické práce a jeho odborná činnost svědčí o vysoké úrovni kompetentnosti jako vědeckého pracovníka i vysokoškolského pedagoga. Přípravě bakalářů, magistrů i doktorandů se uchazeč věnuje efektivně, působí jako školitel i jako vedoucí prací. Klade důraz na týmové aktivity, inspiruje studenty i učitele ke spolupráci v oblasti publikační i výzkumné (jako příklad lze uvést společnou časopiseckou studii se jeho diplomantkou The Impact of School Education and Family Environment on Pupils' Entrepreneurial Spirit and Attitude to Entrepreneurship, která v roce 2017 sklídila odborný zájem Evropy, Asii i Afriky). Pod jeho vedením získala katedra řadu výzkumných úkolů, našich i mezinárodních grantů, rovněž i pozvání na zahraniční i domácí symposia.

V letošním roce získali na katedře akreditaci na doktorské studium pro oblast didaktiky pedagogiky. Uchazeč má svými zkušenostmi a publikacemi na úspěšné akreditaci velký podíl, mnoho let se touto oblastí zabývá a také v ní hojně publikuje. Oborově didaktiky jsou v současnosti poměrně opomíjené, proto vidím v rozpracování této oblasti velký potenciál.

Vědecký a publikační přínos doc. Josefa Malacha

Analýza obsahu článků, monografií a vědecko-metodické práce mi posloužila jako podklad k vysokému hodnocení předkládané vědecké práce uchazeče (statistika jeho publikační činnosti vykazuje 227 položek, ohlasy na publikace vykazují celkem 233 - lze zaznamenat kromě České republiky především Slovensko, Polsko, Španělsko, Rusko, Indie, Ukrajina, Norsko, Finsko, Litva, Turecko, Indonézie, Afrika, Pákistán, v Brazílii). Soupis publikací doc. J. Malacha je úctyhodný a koresponduje s množstvím vědeckých úkolů a grantů, které kandidát řešil buďto jako vedoucí řešitelského týmu či jako člen výzkumného týmu.

Jednou z důležitých oblastí jeho dlouhodobého bádání je aplikace materiálně didaktických prostředků a digitálních technologií ve školách. Uchazeč je významným průkopníkem programovaného vyučování, jehož základním principem je obohacování individuálních didaktických modelů o myšlenku řízení učební činnosti žáků. Tento princip je východiskem i pro další rozpracování podstaty a perspektiv distančního vzdělávání v dnešní složité době.

Další oblastí vědeckého zájmu jmenovaného je oblast pedagogické diagnostiky, v níž propojuje diagnostickou problematiku s aplikacemi ICT. Zaměřuje se speciálně na diagnostikování klíčových kompetencí. Řadou kvalitních publikací přispívá k rozvoji této oblasti nejen u nás, ale i v Polsku a na Slovensku.

Za jednoznačně významnou oblast považují rozpracování otázek rozvoje podnikavosti v evropské dimenzi, kterým se jmenovaný věnuje intenzivně už několik let. Velmi pružně zareagoval doc. Josef Malach na začátku 21. století na nové požadavky trhu práce, na nové společenské objednávky a tím i na nezbytnost zakomponovat tyto požadavky do obsahových i procesuálních inovací ve školství. Řešením domácích i zahraničních inovativních projektů získal nejen hlubokou znalost pedagogických koncepcí rozvoje podnikavosti (což se projevilo jeho zařazením mezi experty Evropské unie i českého Ministerstva školství na výchovu k podnikavosti), ale také přístup ke zkoumání aktuální edukační reality. To zúročil přípravou a vydáním ojedinelé syntetické odborné monografie *Rozvoj a hodnocení smyslu pro iniciativu a podnikavost* vydanou v roce 2015. Vědecká škola uchazeče je i v této oblasti originální a tvůrčí v českém, ve slovenském i v mezinárodním kontextu.

Další významnou sférou odborného zájmu doc. Josefa Malach je oblast akademické edukace. Práce v této oblasti vydané v Česku, Polsku, na Slovensku, na Ukrajině i v Austrálii často využívají mezinárodních komparativních analýz. Obohacují tak vědu o problematiku vysokoškolské edukace, o řadu nových poznatků o akademických pracovnících, studentech a jejich edukační kooperaci i v mezinárodní dimenzi.

Pro získání hodnosti profesora je významná i letošní autorova komparativní studie věnovaná etickým kodexům *Ethical codes i adult education as subject of comparative analysis* vydaná v prestižním žurnálu Evropské asociace pro výzkum edukace dospělých (European Society for Research on the Education of Adults - ESREA). Uvedená studie v kontextu relativní tematické, metodologické a personální blízkosti pedagogiky a andragogiky jako věd o edukaci (či edukologie) je z hlediska národní příslušnosti jejího autora v tomto časopise indexovaném v databázích WoS a SCOPUS studií dosud ojedinelou a může zásluhou jejího autora předznamenat růst prestiže českých edukačních věd v zahraničí.

Výše uvedený výčet základních tematických oblastí logicky koresponduje se souborem prací, které autor v rámci jmenovacího řízení předkládá. Nalezneme v nich řadu nových myšlenek a originálních přístupů, včetně empirických zjištění zasazených do reálných ekonomicko-sociálních, kulturně-antropologických a edukačních souvislostí. Autor při bádání nepodlehá záludnostem absolutizace empirického či racionalistického přístupu, Uplatňování obou v prezentovaných výzkumných studiích poukazuje na jejich vzájemnou podmíněnost, potřebu provázání a relevantnost metodologií věd přírodních, technických i sociálně-humanitních.

Závěr:

Doc. Josef. Malach účelně a efektivně propojuje různé teorie a paradigmaty, na kterých staví východiska i perspektivy. Svým mnohaletým úsilím přispěl k rozvoji vědeckých principů oboru Pedagogika. S přihlédnutím ke kvalitě i kvantitě doložených výsledků vědecko-pedagogické i výzkumné činnosti mohu jednoznačně a bez výhrad konstatovat, že splňuje požadavky na získání vědecko-pedagogického titulu profesor v oboru Pedagogika. Proto doporučuji, aby mu byl tento titul udělen

V Praze 8. prosince 2020

.....
Prof. PhDr. Alena Vališová, CSc.

Ústav učitelství a humanitních věd

VŠCHT, Praha 6

PedF OU, Katedra pedagogiky

a andragogiky, Ostrava

e-mail: alena.valisova@atlas.cz

tf. +420 603 979977